

HILARIA MARKAIDA'RI ALKAR-IZKETA

Hilaria Markaida, Emerando'ko alabea, "Martei" baserrikoa, afiziñoz galtzerdi-egillea.

Emerando'n jaiio, Emerando'n azi, Emerando'ra ezkondu, Emerando'n bizi, Emerando'n alargundu: Bizi-modu au eroanda, gitxik ezagutuko eben gure Hilaria eta bere trebetasuna.

Baiña Ikastolakoak ba-ekien, ondo jakin be, nor zan eta zer egiten eban gure Hilaria'k, ze bertako jai baterako deitu egin eutsuen eta bertan egon zan gure andrea, bere goru ta gardakaz lanean zelan egiten zan erakusten ebala.

Kasualidadez egun aretan ikusleen artean Euskal Gobernu-ko Kultur-Saillako batzuk izan ziran.

Gure andreagaz berba egin eben eta arrezkero or daukazue gure Hilaria, munduko bazter zabal guztietatik, gure euskal oitura zarretatik bat erakusten: Non jaia an gure Hilaria'k izterra.

Txarkoa, Atlantikoa be pasata dauko. Idaho'n, Estatu Batuetan bere egonda dago. Eta kontuan artu zer pasa jakon abioia (egazkiña) artzeko egoala: Kontrola pasatzean "deje el objeto punzante que lleva" esan eutsuen goruagaitik, eta berak ia zelan itziko eban, bear-bearezkoa ebala galtzerdiak egiteko, eta abar... Komandanteak orduan: Emon eistazu niri eta Ameriketara eltzen garanean barrero dautzut" esanaz konpondu eban arazoa.

Itauna: Azaldu Hilaria, zelan asi ziñan galtzerdi eta goruagaz.

Hilaria'k: Lenago lenago, argi itzi bear dot au ez dala nire bizi-modua izan sekula bere. Nire "hobby" bat baiño. Nire etxeko bearrak lenago, eta gero au.

Ba amari ikusita. Amak egiten ebana nik be egin gura.

Egundo be ez nebala ikasiko, esaten eustan amak, nire estiloa ikusita.

Batzutan etxeko bearrak egin-bearrean, guruagaz asten nintzan, baiña amak igarri, ikusi ez arren, goruagaz ibiltzen nintzala, ze nik ez neban gorua izten, berak izten eban moduan.

Eta orrela ikasi neban.

Gure zarrak gizaldirik gizaldira irakasten ebezan olako gauzak: gure amomak gure amari, gure amak niri irakatsita, orrelan ikasi neban nik ofizio au.

Itauna: Gizaldirik gizaldira datorren jakituri au galdu egingo dalako astea daukazu, ala ez?

*Hilar a Mm'kaida, galtxerdigillea.
(ArgaZkiu: Legarreta'tarAsier'ek).*

Hilaria'k: Au galduta dago. Atzetik ez dago jenterik au egiteko-eta.

Beste ofizio batzuk desagertu egin diran modura, au be desagertu egingo da. Len gauza guztiak baserrietan-edo egiten ziran: Ogia, taloa, gaztaia, otzarak... porruak eta kipulak be bai. Gaur gauza guzti orreik eta geiago oraindiñokarren kalean nrckea-go daukazuz.

Olan bada, zertarako bear egin baserriari'

Eta ez egite onegaz desagertu egin dira ofizio asko eta oindiño geiago desagertuko dira emetik aurrera nire ustez.

Sufritua da gaur-egun baserrian bear egitea. Orregaitik, baserrian bearrean jente gitxik egon gura dau.

Itauna: Zelan egiten dozuz galtzerdiak?

Hilaria'k: Lanazko galtzerdi batzuk egiteko, beitu zeintzuk diran emon bear diran pausuak. Lenago-lenago, bildots—lanea erosi bear da.

Lengo bildotsen lanea obeamgo izaten zan gaurko egunekoak baiño.

Gaurko eguneko bildotsen lanea lodiagoa da eta ez dakit zer daukon, baiña lengoa askoz be fiñagoa izaten zan.

Gaurko bildotsak okela geiago daukie (pentsu dala-ta) baiña lanea txarragoa.

Leen ekaiñaren 16'rako-edo, bildotsai ulea ebagiten eutsuen. Guk orain ez daukagu bildotsik, ezta lanarik bere. Eta bear izaten doguna erosi egiten dogu.

Ala eta guztiz bere, lana onak dekodaz (daukadaz).

Orain lanea zelan garbituten dan esango dautzut: Asieran lanea loi-loi egoten da; Ur beroagaz garbitu egiten dozu, baiña jaboirik barik, eta sikatu. Sikatuta gero gardatu; Gardatu-ostean firua ateraten dozu, gero egindako firuagaz galtzerdiak egin eta amaitu ondoren Jaboi Txinboagaz barrero garbitu eta suabe-suabe geratzen jatzuz.

Itauna: Zu, Hilaria Markaida, Emerando'ko alabea, Martei baserrikoa, galtzerdi-egillea afiziñoz, eta zure antzekoak diranak, emetik aurrera, gero eta gitxiago ikusiko doguzalakoan nago. Eukizu bizitza luze-luze bat eta gaur-egun daukazun trebetasun ori ez dedilla galdu.

JUAN LUIS ZELAIA'K ETA
LEGARRETA'TAR ASIER'EK